

Κίνηση Πανεπιστημιακής Αναβάθμισης (ΚΙΠΑΝ)

Αριστερή Μεταρρύθμιση (ΑΡΜΕ)

15 Φεβρουαρίου 2024

Ανακοίνωση για το νομοσχέδιο Πιερρακάκη

Όχι στα νέα κολέγια - Όχι στην παράκαμψη του Συντάγματος - Να ενισχυθεί πραγματικά το δημόσιο πανεπιστήμιο

Το νομοσχέδιο “Ενίσχυση του Δημόσιου Πανεπιστημίου – Πλαίσιο λειτουργίας μη κερδοσκοπικών παραρτημάτων ξένων πανεπιστημίων”, που τέθηκε σε διαβούλευση (ορεngon) δέκα ημερών, χωρίς να έχει δοθεί νωρίτερα ένα προσχέδιο για ουσιαστικό διάλογο, έχει δύο μέρη, και **είναι στην ουσία δύο νομοσχέδια**.

Α) Το δεύτερο μέρος (άρθρα 127-155) αφορά τη λειτουργία παρόχων ανώτατης εκπαίδευσης από παραρτήματα ξένων πανεπιστημίων, με τη μορφή «Νομικού Προσώπου Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης» (ΝΠΠΕ), τα οποία όμως **προσκρούουν στο άρθρο 16 του Συντάγματος**. Για το λόγο αυτό οι όποιες ρυθμίσεις για ιδιωτικά πανεπιστήμια είναι απαράδεκτο να περάσουν με νόμο, αλλά πρέπει **να παραπεμφθούν σε συνταγματική αναθεώρηση**, η οποία απαιτεί συγκλίσεις και αυξημένη πλειοψηφία, και η οποία άλλωστε ξεκινά σε λίγους μήνες.

Η ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων και η δήθεν έλευση φημισμένων ξένων πανεπιστημίων, όπως προβάλλεται στην επικοινωνιακή καταιγίδα της κυβέρνησης τους τελευταίους μήνες, με το νομοσχέδιο αυτό κατέληξε να **είναι μια νέα μορφή κολεγίων**. Τα ΝΠΠΕ θα είναι «μη κερδοσκοπικά» παραρτήματα ξένων πανεπιστημίων, που **θα ιδρύονται και θα λειτουργούν από ιδιώτες με εμπορικές συμφωνίες** πιστοποίησης (validation) ή δικαιόχρησης (franchising) [άρθρο 129.β], όπως ήδη συμβαίνει με τα λειτουργούντα (κερδοσκοπικά) κολέγια, τα οποία δεν θίγονται ούτε εντάσσονται υποχρεωτικά στις ρυθμίσεις αυτές.

Το αναπάντητο ερώτημα, για ποιο λόγο ιδιωτικά κεφάλαια θα επενδύσουν σε εμπορικό σχήμα «μη κερδοσκοπικής» παροχής εκπαίδευσης, φανερώνει ότι ο όρος να μη διανέμεται μέρισμα από τα έσοδα δεν είναι επαρκής περιορισμός, και δεν συγκαλύπτει τις **κερδοσκοπικές προθέσεις** και τα σχέδια των επενδυτικών κεφαλαίων, που προβάλλονται ανοικτά στον τύπο.

Τα νέα κολέγια – παραρτήματα ξένων πανεπιστημίων θα ιδρύονται μετά από έγκριση φακέλου από την ΕΘΑΑΕ, θα λειτουργούν σύμφωνα με το καταστατικό τους, θα διοικούνται από διοικητικό συμβούλιο με τους κανόνες του μητρικού πανεπιστημίου, με χαλαρή εποπτεία από το Υπουργείο Παιδείας χωρίς ακαδημαϊκό έλεγχο. Τα παρεχόμενα πτυχία, του μητρικού πανεπιστημίου, που μπορεί να είναι και τριετή bachelor, θα αναγνωρίζονται αυτόματα από το ελληνικό κράτος χωρίς προηγούμενη αναγνώριση από τον ΔΟΑΤΑΠ.

Τα νέα κολέγια θα λειτουργούν ως εκπαιδευτήρια, χωρίς την αυτοδιοίκηση που χαρακτηρίζει ένα ακαδημαϊκό ίδρυμα, την έμφαση στην έρευνα, τις αυστηρές απαιτήσεις για προσόντα των διδασκόντων (20% θα μπορεί να μην έχουν καν διδακτορικό) ή την αξιολόγηση που ισχύει για τα ελληνικά δημόσια πανεπιστήμια.

Υποτίθεται ότι τα ΝΠΠΕ θα σπάσουν την αποκλειστικότητα της δημόσιας εκπαίδευσης, που όμως δεν ισχύει, αφού **κολέγια ήδη έχουμε**. Υποτίθεται ότι με τον συναγωνισμό -για την προσέλκυση σπουδαστών- θα βελτιωθούν τα δημόσια, όμως θα είναι συναγωνισμός προς τα κάτω, επειδή οι απαιτήσεις ποιότητας για τα ΝΠΠΕ είναι μειωμένες. Εξάλλου είναι συναγωνισμός άνισος, αφού τα

δημόσια πανεπιστήμια λειτουργούν με αυστηρούς και άκαμπτους κανόνες, με στόχους ακαδημαϊκούς και επιδίωξη αριστείας, όχι με όρους εμπορικού ανταγωνισμού.

Με το νομοσχέδιο επιτρέπεται η εισαγωγή ξένων φοιτητών **με δίδακτρα σε προπτυχιακά προγράμματα** των ελληνικών πανεπιστημίων, και κριτήρια εισαγωγής που αποφασίζουν οι Σχολές. Αυτή η ρύθμιση ανοίγει το δρόμο για κατάργηση της δωρεάν παροχής εκπαίδευσης, καθώς η επιβολή διδάκτρων σε προπτυχιακά μπορεί να επεκταθεί μελλοντικά και σε Έλληνες φοιτητές. Αν όμως η **προσέλκυση ξένων προπτυχιακών φοιτητών** θεωρείται μέσο ενίσχυσης του δημόσιου πανεπιστημίου (παρέχοντας πρόσθετη πηγή εσόδων) και της χώρας, τότε γιατί παράλληλα με αυτή τη δυνατότητα επιτρέπεται η ίδρυση νέων κολεγίων;

Τα νέα κολέγια προφανώς θα απευθύνονται κύρια σε Έλληνες που δεν πέτυχαν στη σχολή επιλογής τους, και θα εγκατασταθούν σχεδόν αποκλειστικά στην Αττική, απορροφώντας εισακτέους από σχολές χαμηλής ζήτησης και από περιφερειακά πανεπιστήμια, απειλώντας τη βιωσιμότητα των Τμημάτων που θα πληγούν. Αυτό κάνει ακόμη πιο **επιτακτική την ανάγκη ενίσχυσης των δημόσιων πανεπιστημίων**, εφόσον τα τμήματα αυτά ιδρύθηκαν με ορισμένο σκοπό και εξυπηρετούν εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπτυξιακούς στόχους.

Η κυβέρνηση δεν μπορεί να δικαιολογήσει την αναγκαιότητα για επείγουσα ψήφιση τέτοιας κλίμακας αλλαγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, χωρίς να προηγούνται

- αξιόπιστη μελέτη επιπτώσεων, οικονομικών και κοινωνικών,
- στρατηγικό σχέδιο για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και τον ακαδημαϊκό χάρτη,
- πραγματική στήριξη του δημόσιου πανεπιστημίου, θεσμικά με ένα λιτό και λειτουργικό νόμο πλαίσιο και οικονομικά με τους απαραίτητους πόρους και προσωπικό,
- και βέβαια, συνταγματική αναθεώρηση που να το επιτρέπει.

Επειδή και μετά το νομοσχέδιο το ζήτημα της αναθεώρησης του άρθρου 16 του Συντάγματος σύμφωνα με την κυβέρνηση παραμένει ανοικτό,

- **η κυβέρνηση και τα πολιτικά κόμματα οφείλουν από τώρα να ξεκαθαρίσουν τη θέση τους** για το μείζον ζήτημα της ίδρυσης εγχώριων ιδιωτικών πανεπιστημίων, κερδοσκοπικών ή μη, που θα τεθεί στην αναθεώρηση, ώστε να γνωρίζει η ελληνική κοινωνία σε ποια προοπτική εντάσσεται η ίδρυση των νέων κολεγίων - παραρτημάτων ξένων πανεπιστημίων.

Β) Το υπόλοιπο νομοσχέδιο, που έχει ρυθμίσεις για τα πανεπιστήμια, και αλλαγές που αφορούν το ΕΑΠ και το ΔΠΘ, είναι προφανές ότι **συνοδεύει σαν περιτύλιγμα τις ρυθμίσεις για τα νέα κολέγια**, προσπαθώντας η κυβέρνηση να πείσει ότι δήθεν ενισχύει το δημόσιο πανεπιστήμιο. Όμως δεν πρόκειται για νομοσχέδιο αναβάθμισης των πανεπιστημίων.

Στα μισά από τα 203 άρθρα του νομοσχεδίου περιλαμβάνονται ρυθμίσεις που έρχονται να λύσουν τεχνικά θέματα και προχειρότητες του υπερρυθμιστικού νόμου 4957 της προηγούμενης υπουργού, κάποιες θετικές και κάποιες ιδιαίτερα προβληματικές.

Ο νυν υπουργός **δεν τόλμησε να καταργήσει το συγκεντρωτικό σύστημα διοίκησης** και την αντιδημοκρατική συγκρότηση των Συμβουλίων Διοίκησης, τα οποία είναι προβληματικά ως θεσμός και υποβαθμίζουν τη λειτουργία των ΑΕΙ. Αντίθετα, με τη διπλή ψήφο κατά την εκλογή εξωτερικών μελών διευκολύνει τον έλεγχο του Συμβουλίου ακόμη και από τρία εσωτερικά μέλη.

Το νομοσχέδιο περιέχει ρυθμίσεις αδικαιολόγητες, όπως η δυνατότητα εκλογής, ως προέδρου τμήματος, καθηγητή που ανήκει σε άλλο, συναφές τμήμα.

Προκειμένου να δείξει ότι αναβαθμίζει το δημόσιο πανεπιστήμιο, επαναφέρει τη ρύθμιση που υπήρχε, χωρίς να εφαρμόζεται, για κάλυψη όλων των θέσεων μελών ΔΕΠ που αφυπηρετούν. Αποκρύπτεται ότι η κατανομή των θέσεων αφήνει πολλά κεντρικά ιδίως πανεπιστήμια με λιγότερες κάθε χρόνο θέσεις, και ότι χρειάζεται διπλασιασμός των θέσεων για να προσεγγίσουμε την ευρωπαϊκή αναλογία διδασκόντων-φοιτητών (στοιχεία έκθεσης ΕΘΑΑΕ).

Όσο για τη διαφημιζόμενη αναβάθμιση του ΔΠΘ με την μετακίνηση Τμημάτων από το ΔΙΠΑΕ, αυτή αποτελεί απλά μια προσαρμογή στην περιφερειακή συγκρότηση της χώρας, που γίνεται πρόχειρα, χωρίς επεξεργασία των προβλημάτων που ανακύπτουν ή εξέταση των συνεπειών. Είναι χαρακτηριστικό ότι το θέμα προέκυψε με εξαγγελία του πρωθυπουργού, ενώ δεν υπάρχει γνώμη της ΕΘΑΑΕ, δεν συμφωνούν τα μετακινούμενα τμήματα και η Σύγκλητος του ΔΙΠΑΕ. Δεν εξηγείται πώς αναβαθμίζεται το ΔΠΘ με τη μεταφορά Τμημάτων από το ΔΙΠΑΕ, χωρίς να υποβαθμίζεται αντίστοιχα το ΔΙΠΑΕ, όταν μάλιστα ορισμένα από τα Τμήματα αυτά είναι χαμηλής ζήτησης. Ούτε εξηγείται η σκοπιμότητα της ενοποίησης τριών Τμημάτων των ανθρωπιστικών σπουδών, σε ένα Τμήμα μονομηματικής Σχολής με δύο νέες κατευθύνσεις (άρθρο 9), μια αυθαίρετη μετάλλαξη εφάμιλλη εκείνων της υπουργίας Γαβρόγλου.

- **Το δημόσιο πανεπιστήμιο πρέπει να ενισχυθεί θεσμικά και οικονομικά.** Να αυξηθούν οι θέσεις προσωπικού ώστε η αναλογία διδασκόντων – φοιτητών (43/1) να προσεγγίσει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (13/1). Να καταργηθούν τα Συμβούλια Διοίκησης και όλες οι προβληματικές διατάξεις του Ν. 4957, που έτσι και αλλιώς δεν έχουν υλοποιηθεί ακόμα. Ο Ν. 4957 να αντικατασταθεί από ένα λιτό πλαίσιο νόμου που θα επιτρέπει το κάθε ίδρυμα μέσω του εσωτερικού κανονισμού του να οργανώνεται και να λειτουργεί ποιοτικά αξιοποιώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του.
- Από το παρόν νομοσχέδιο **να αποσυρθεί το τμήμα που αφορά την ίδρυση των ξένων παραρτημάτων – ΝΠΠΕ** και να μην προωθηθεί στη Βουλή για ψήφιση. Το ζήτημα των ιδιωτικών πανεπιστημίων να εξεταστεί κατά την προσεχή αναθεώρηση του Συντάγματος.

15-2-2024

Κίνηση Πανεπιστημιακής Αναβάθμισης (ΚΙΠΑΝ) – Αριστερή Μεταρρύθμιση (ΑΡΜΕ)